

Goede voornemens

Zo, het crisisjaar 2009 zit er gelukkig weer op. Alhoewel, als het slecht gaat met de economie, gaat het goed met de economen. Velen van ons mochten regelmatig opdraven om op televisie en radio, in kranten en tijdschriften en tijdens debatten en lezingen een visie op de crisis te geven. Voor mij persoonlijk kwam dat als een geschenk uit de hemel. Ik ben alweer 24 jaar geleden economie gaan studeren omdat ik de wereld wilde verbeteren, met als resultaat dat ik tot een ruim jaar geleden enkele collega-economen van mijn visies mocht proberen te overtuigen. Ik overwoog dan ook serieus een carrièreswitch, maar dat hoeft gelukkig niet meer. Gevoed door mijn wetenschappelijke inzichten mag ik nu economische ontwikkelingen duiden, meedenken over beleid als Raadslid bij de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) en aantreden als columnist bij ESB.

Mijn favoriete filosoof Loesje schrijft heel treffend: "Crisis, daar zijn de mooiste dingen uit voortgekomen." Dat er voor mij mooie dingen uit zijn voortgekomen, is niet zo belangrijk. Of er mooie dingen uit voortkomen voor de economie, daar gaat het om. In mijn goede voornemens voor 2010 trek ik dan ook graag een zevental lessen uit de crisis.

Ten eerste. Ik ga me verder hardmaken voor het vervangen van de homo economicus door de homo psychologicus. Immers, de crisis is door het gedrag van de laatste aangezwengeld. De burger is niet koel en calculerend, maar laat zich leiden door emoties en angsten. De koele calculerende homo economicus laat zich makkelijk modelleren, maar de scherpe voorspellingen die hieruit voortkomen, hebben uiteindelijk heel weinig met de complexe realiteit te maken.

Ten tweede. Ik ga me inzetten voor aandacht voor instituties. Waar economen zich hadden blindgestaard op de markt, toont de crisis juist het belang van instituties aan. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de Nobelprijs 2009 is uitgereikt aan de institutionele economen Elinor Ostrom en Oliver Williamson. Het werd overigens ook hoog tijd voor een vrouw om de prijs te winnen, maar daar kom ik zo nog op terug.

Ten derde. Ik vraag aandacht voor het feit dat groei niet gelukkig maakt. Om Loesje er weer bij te halen: "Groei, wanneer wordt de economie nou eindelijk eens volwassen?" In een samenleving zijn rijke mensen meestal gelukkiger dan arme. Daaruit kun je de conclusie trekken dat je je inkomen moet verhogen, maar een samenleving die als geheel rijker wordt, wordt niet

gelukkiger. Dit geeft aan dat we ons niet blind moeten staren op groei.

Ten vierde. Ik zet me in voor duurzame ontwikkeling. Immers, de economische crisis van het afgelopen jaar is maar een klein probleem als we die vergelijken met de energiecrisis, de klimaatcrisis, de voedselcrisis en de bevolkingscrisis waar we in de toekomst mee geconfronteerd worden. Als gevolg daarvan moeten we ons niet blind staren op het bruto binnenlands product, maar deze in een duurzaam perspectief meten.

Ten vijfde. Ik houd een pleidooi voor ethisch leiderschap. Oplossingen voor de kredietcrisis worden vooral gezocht in de sfeer van *compliance*. Vanwege opportunistisch gedrag worden toezicht en regelgeving aangescherpt. Het probleem hierbij is gebrekkige informatie. En een spiraal van steeds meer regels is uiteindelijk niet te handhaven. Een complementaire aanpak benadrukt integriteit. Middels ethisch leiderschap wordt hierbij de nadruk gelegd op de verantwoordelijkheid en de professionaliteit van medewerkers.

Ten zesde. Ik zet me in voor meer vrouwen aan de top. Al lang is bekend dat diversiteit een bewezen succesfactor is. Daar komt bij dat gedragskenmerken die de kredietcrisis aanzwengelden typisch mannelijk zijn. Verder is het zo dat mannen zonder stress beter risico's inschatten dan vrouwen, maar met stress doen de vrouwen het beter. De les voor de financiële wereld is dan ook dat een gezonde balans tussen mannelijke en vrouwelijke eigenschappen wenselijk is.

Ten zevende. Ik vraag aandacht voor de positie van meisjes in ontwikkelingslanden. Juist zij worden extra hard geraakt door de crisis. Dit is een gemiste kans, want meisjes met een opleiding verdienen later meer, krijgen later gezondere kinderen en zorgen ervoor dat die ook naar school gaan. Sterker, als meisjes dezelfde onderwijskansen krijgen als jongens, kunnen ontwikkelingslanden een gezamenlijke groei realiseren van 92 miljard dollar per jaar.

Om ook met mijn favoriete filosoof te eindigen: "Verbeter de wereld, begin." Laten we hopen dat het met mijn goede voornemens beter afloopt dan met die van de meeste mensen. Ik ben in ieder geval bereid me er met hoofd en hart voor in te zetten!